

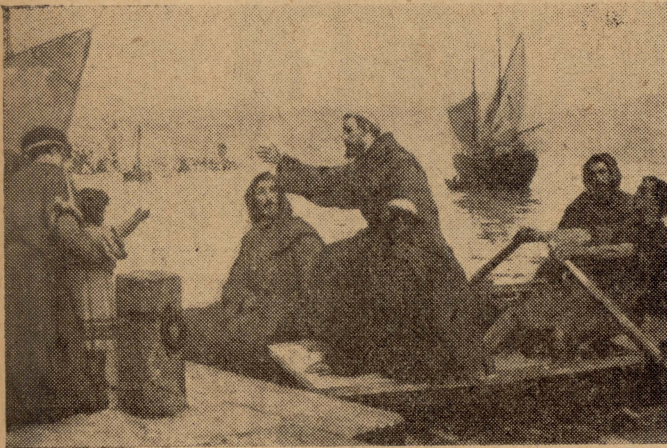
KELMTEJN FUQ SAN FRANĠISK

(4 ta' Ottubru)

Iż-żmenijiet li għex fihom san Franġisk t'Assisi, ma tistax tgħid sewwa xi żmenijiet kienu, tajbin jew hżien. Donnhom li l-għerf u t-tjieba kienu ngabru fuq ftit nies, u l-hażen u l-ġhulija fuq il-kotra tal-bqija. Il-ghonja kienu mogħtija għall-ikel u xorb żejjed, ilbies ilellex u kull xorta ta' xalar. U biex ikollhom minn fejn jahlu, kienu jagħfsu dejjem lil foqra, u jgħieghluhom jahdmu lejli u nhar, u kull ma jiksbu

suf, harir, bellus u għażel, kollox mill-ifhar u mill-ahjar. Il-ghonja għandu kienu jmorru meta jridu jaqtgħu xi libsa bil-kif.

Ix-xiħ ried iharreg lil ibnu Franġisk fil-biegh tal-hwejjeġ, imma l-iben ma kiensex tal-qatgha għal dak ix-xogħol. Għax ġewwa qalbu kellu miżrugħa ż-żerriegħa tal-qdusija, li drabi kif tinżara' hadd ma jaf. Franġisk aktar mill-hanut tal-hwejjeġ kien iħobb il-

San Franġisk
jitlaq lejn
Cerusalem.

jehduhulhom, u ma jhallulhomx għajr kemm ma jmutux. Hekk, kiep hemm hela u xaba' fost il-ghonja u għaks u għu fost il-foqra. U qtil u serq u žena kull imkien.

San Franġisk kien iben ta' missier Taljan u omm Franċiża. Franġisk ma kien ismu, imma laqmu, u kienu laq-qmuh hekk daqs kemm ommu kienet għallmitu tajjeb il-Franċiż. Missieru kien raġel għani u kellu hwienet tal-hwejjeġ żul minn hemm. Kellu fihom

ġemgħa tal-hbieb. Kien jghaddi ż-żmien magħhom, idoqq u jghanni, jiekol u jixrob, u jonfoq il-flus kif ġie-ġie.

Imma darba nqalghet għieda bejn żewġt ibliet, Taljani ma' Taljani, għax in-nies dak iż-żmien kienu boloh h̄sara, tlett ijiem tal-karnival. Franġisk kien sejjer jitqabad, imma kif telaq, marad u kellu joqgħod miġbur għal xi jumejn. U darba fil-ghodu, kif kien lubien-lubien, bejn rieqed u mqajjem, jisma' min jghidlu:

"Frangisk, fejn sejjer?"

"Nitqabad," wiegeb dak.

"Imma min jista' jfidek l-aktar, is-Sid jew il-qaddej?" raġa' l-lehen.

"Is-Sid," wiegeb Frangisk.

"Mela, għax int titlaq is-Sid u taghbed il-qaddej? Għax titlaq il-hwejjeġ t'Alla biex taghbed il-hwejjeġ tan-nies?"

Frangisk ma għarafx iwiegeb, għal hekk il-Lehen raġa' qallu: "Arġa' lejn Assisi u hemmhekk nġhidlek x'għandek tagħmel". U Frangisk kif felah, rikab iż-żiemel u lebbet lejn id-dar.

dar missieru u xtara xahx u ġir u għodda u qabad jirfidha bix-xilex u jkahlha kull imkien. Kif sama' dan missieru, għadab għall-aħħar, u qabdu u zammu maqful f'kamra żgħira fid-dar. Omm Frangisk imma ftit wara fethitlu u harrbitu minn hemm.

Frangisk darba kien jisma' l-quddies u sama' 'l qassis jaqra dik il-qatgħa tal-Evangēlju fejn Geṣu bagħat lill-egħliema tiegħu jxandru l-maħfra tad-dnubiet. Il-kliem kien qisu dan:

"Morru xandru l-aħbar tajba lill kull hadd. Għarrfu lill kull hadd li qorbot

San Frangisk

quddiem

is-Sultan

tal-Eġittu.

Melek

il-Kamel.

Hemm kull hadd intebah li Frangisk kien inbidel. Dejjem waħdu, dejjem husbien, dejjem qalbu sewda. Ifittex il-barr jew xi naqra ta' knisja fir-raba, jistenna li l-Lehen jgħarrfu x'għandu jagħmel. Darba kien waħdu fi knisja żgħira għar-rkubtejh quddiem salib u hemm sama' l-Lehen ikellmu. "Frangisk, dan li rrid minnek," qallu, "mur irfed il-knisja tiegħi għax sejra taqa'. U did-darba l-Lehen kien ħiereġ minn ġewwa s-salib.

Frangisk haseb li l-Lehen kien riedu jsewwi dik il-knisja, għax kienet mitluqa għall-riehha u l-ħitan kollha xquq. Għal hekk dabbar kemxa flus minn

Melkut is-sema. Tiehdux magħkom ikel, anqas ħorġa, anqas żewġ libsiet. Duru bil-morda; naddfu l-imġiddmin; idfnu l-imwiet. Tiehdux flus, la taddeheb, la tal-fidda, anqas tal-inħas. F'kull dar li tidhlu għidu: 'Sliem għal did-dar', u kulu milli jġibulkom, għax min jaħdem jisthoqq li jiekol. Fejn ma jilqgħukomx, morru mkien ieħor. Ma tkunux dortu l-bliet kollha sa kemm inkun ġejt jien."

Frangisk meta sama' dan far bilferħ. Qal: "Dan hu li ridt nisma. Din sa tkun ħajti mil-lum 'il quddiem". U kif ħelset il-quddiesa, telaq għal għonq it-triq biex jagħmel kif kien

amar lill-egħliema tiegħu Gesù.

Bhal ma l-hażin jiġbor il-hżiena, hekk it-tajjeb jiġbor it-tajbin. Għal hekk ma' Frangisk ingabru żgħażaġh oħra, li għażluh bi mghallem tagħhom u bdew jisimghu minnu u jaqdu lil Bambin kif jgħidilhom hu.

Kienu jmorru jghinu lin-nies jaħdmu fir-raba: jagħzqu u jizirghu; jaħdsu u jidirsu u dan. Jew iduru bil-morda u

San Frangisk jasal Ġerusalem.

jidfnu l-mejtin. U ta' dan ma kienux iridu blas għajr il-biċċa tal-hobż li jieklu. In-nies kienu jaħsbu hom boloh imma kienu jhobbuhom, għax kienu jagħmlu l-ġid dejjem u lil kull hadd. Hekk Frangisk beda x-Xirka tiegħu li semmieha hu n-nifsu: *Ix-Xirka tal-Aħwa ż-Żgħar*.

Dak iż-żmien kienu jmorru l-Insara l-Palestina biex jirbhu l-Ġerusalem u

jifdu l-Qabar ta' Kristu. Imma billi, kif għedna, kienu żmenijiet ta' hażen u bluha, l-Insara kienu jġibu ruhhom m'hux ta' nies tajba, imma ta' nies hżiena, wisq agharr mill-Misilmin. Joqtu u jisirqu minn kull fejn jgħaddu u warajhom ma jhallu għajr herba u dmugh. Jiġġieldu bejniethom u għal bluhithom jisfa deni dak li kien imissu jkun ġid.

Frangisk ukoll ried imur l-Art Imqaddsa imma m'hux bhala ġellied. Ried imur bhala bniedem t'Alla, li jgħorr fih in-nifsu l-hena u s-sliem. Għandu jkun li kien jaf ukoll bil-Gharbi, għal hekk, kif naraw, mal-Gharab ma marx hażin.

Frangisk l-ewwel ma mar is-Suriya u minn hemm niżel l-Eġittu fejn kien hemm il-harrieba Insara jehduha mas-Sultan. L-Insara hemm ukoll kienu jġibu ruhhom hażin, għal hekk Frangisk beda jwissihom u jurihom bluhithom. M'hux talli ma semghux minnu, talli għaddewh b'iblah u kellu jitlaqhom u jmur. U la ma redux jisimghu l-Insara, għadda għand il-Gharab Misilmin.

Il-Misilmin jew hasbuh mignun, jew *dirwix* Nisrani, għax kieku kienu jaqtgħulu rasu mill-ewwel qisu qatt ma ġara xejn. Imma f'dinhom għandhom li hażin għal min jagħmel id-deni 'il xi *dirwix*. U bit-tiela' u n-niezel, Frangisk dahal quddiem is-Sultan tal-Eġittu, Melek il-Kamel! Haġa tal-għaġeb ta' bil-haqq!

Is-Sultan, jara quddiemu dak irraheb fqir u mēerċer, li ġie b'wiċċu minn quddiem biex irebbhu l-ġenna, hassu joħla u qalbu ngħidet lej. Ried jagħtih ġid u għana, imma Frangisk xejn ma laqa'. Ried biss naqra ta' karta biex jithalla jidhol Ġerusalem u jzur il-Qabar Għaziż ta' Kristu. Is-Sultan tahiellu minnu fih.

Frangisk, armat b'dik il-karta, telaq

lejn Ġerusalem. Mill-Eġittu tista' tmur bil-mixi Ġerusalem, imma ddum sejjer xi ġingha. Hemm dejjem ikunu l-Gharab ghaddejjin, u lil min jarawh ġhani, jisirquh imma lil min jarawh fqir jġhinuh. Ġhal hekk ta' min jemen li san Frangisk wasal bil-mixi Ġerusalem. Ġhax il-Gharab kienu jagħtuh xi haġa x'jiekol u aktarx irikkbuh xi rikba fuq xi ġemel jew xi ħmar.

F'Ġerusalem il-Misilmin qabduh u haduh għand il-Weli, ġhax ma kienux jafu li kellu l-karta minn id is-Sultan. Il-Weli kien sa jamar li jaqtgħulu rasu, imma san Frangisk urieh il-karta u l-Weli ma bażax bi ftit. Talbu jaħfirlu u tah il-halla li jmur idur kull fejn joghġbu u jrid.

San Frangisk qata' xewqtu ġhax żar kemm il-darba ried il-Qabar ta' Kristu. U barra minn hekk, ġhażel dar battala u talabha lil Weli u dan tahlilu. U rawwamha bhala Dejr bir-rhieb tiegħu. Dana ġara bejn is-sena 1219-1220.

Wara raġa' lura lejn l-Italja u miet hemmhekk, fil-Porzjunkla, fit-3 ta' Ottubru fil-ġhaxija, tas-sena 1226. Kellu 44 sena.

Dan huwa dak li nafuh b'san Frangisk t'Assisi, il-qaddis tal-helu, li kien iħobb lil kull ħadd, Insara u m'ħumiex u li hu maħbub minn kull ħadd, Insara u m'ħumiex. Ġhax qalb san Frangisk, dak ir-Raheb żaġħżuġh, fqir, imċerċer u mkittief, kienet baħar bla tarf ta' mħabba u ħniena. Ġhalieh, kull ma hawn fid-dinja — xemx, qamar, u kwiekeb; baħar u art, siġar u ġhasafar u bhejjem; dud u ħaxix, kollox aħwa tiegħu. Kien jġħannilhom, jikkellem magħhom, iżieġhel bihom u ma jħalli lil ħadd li jagħmel ħsara anqas lil iċken duda tal-art. La ħalaqhom Alla, kien iħobbbhom. U la kien iħobbbhom Alla, kien iħobbbhom u jibza' għaliehomm san Frangisk ukoll. San Frangisk kien qisu t-tieni Ġesù: Ġesù tal-Ewropa. Bħal Ġesù wera lin-nies il-muftieħ tal-Hena huwa l-Imħabba. Imma n-nies ma jridux jemmnu, u għal hekk fid-dinja ma hawnx ġhajr ġlied, ġhelt u taħbit. U sa kemm ma jemmnu, ma jkunx hawn hena, ġhoż-ża u sliema.

Fra ĊIKK, O.F.M.

META TAĤSEL TIĠI HAŻINA

Meta x-xitan irid iġibha ħazin, iġibha aktar min-naħa waħda. Mela darba kien hemm raġel li kellu baqra u ried ibieġħha u ħadha l-ġhalqa tal-barrin u hemm kien hemm raġel ieħor li ried jixtriha. Sid il-baqra ried tagħha ġħaxar liri, imma dak ma kellux fuqu ħlief sitt liri dak il-ħin. "Kollox sewwa", qallu sid il-baqra, "l-erba' liri l-oħra nisliħhomlok jien." U dak ha l-baqra u telaq, u dan li bieġħ il-baqra, ġibed lejn id-dar.

Meta kien id-dar qaġħad jaħseb u ra kemm kien ġhelet meta silef erba' liri lil bniedem li ma jafux. U ġħajjat lill-mara u qallilha kemm kien ġħamel ġħemil ta' iblah dak in-nhar.

Hi qaltu: "Xi ġralna l-lum, x'waħda din! Jien ukoll ġhelett ġħalta kbira! Ġie r-raġel li jixtri l-ħarir u jien beġħetlu dik is-sorra ħarir li kellna, u biex inqarraq biħ u ntaqqaħlielu, billi dak il-ħin ma sibtx haġa oħra, ħbejtu ġewwa fiha ħames liri tad-deheb. U wara li ħa s-sorra tal-ħarir bil-ħames liri ġewwa fiha, imbaġħad intbaħt kemm kont tqarraqt."

Qabeż ir-raġel u qallilha: "Jiena minn barra, u int minn ġewwa; u d-dar tagħna kemm ġiet sewwa." U dal-kliem sar qawl u ġħadhom jġħiduh sal-lum.